Agència
de Gestió d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca

Memòria justificativa de recerca de les convocatòries ACOM, AMIC, AREM, ARAFI, ARAI, ARIE, CTP-ITT, CTP-XI, EXCAVA, MQD, PBR, RDG i XIRE

La memòria justificativa consta de les dues parts que venen a continuació:
1.- Dades bàsiques i resums
2.- Memòria del treball (informe científic)

Tots els camps són obligatoris

1.- Dades bàsiques i resums

Nom de la convocatòria

ARIE

Llegenda per a les convocatòries:

ACOM	Ajuts a projectes de recerca d'abast local i comarcal
AMIC	Ajuts per a projectes de recerca en matèria d'immigració internacional a Catalunya
AREM	Ajuts per a projectes adreçats a la recuperació de la memòria històrica
ARAFI (a partir 2007)	Ajuts per incentivar la recerca aplicada i la formació universitària en matèria d'immigració a Catalunya
ARAI (fins 2006)	Ajuts per a incentivar la recerca aplicada en matèria d'immigració a Catalunya
ARIE	Ajuts per a donar suport al desenvolupament de projectes de recerca i innovació en matèria educativa i d'ensenyament formal i no formal
CTP-ITT	Ajuts per accions de cooperació en el marc de la comunitat de treball dels Pirineus Ajuts per a projectes d'investigació i desenvolupament tecnològic.
CTP-XI	Ajuts per accions de cooperació en el marc de la comunitat de treball dels Pirineus Ajuts per al desenvolupament i la consolidació de xarxes temàtiques de recerca.
EXCAVA	Ajuts per al desenvolupament de treballs de camp de prospecció i/o excavació arqueològica o paleontològica de rellevància científica i d'impacte internacional
PBR	PBR Projectes Batista i Roca. Ajuts per al finançament de projectes de recerca en l'àmbit de les Ciències Socials i les Humanitats
RDG	Ajuts per al finançament de projectes de recerca que tinguin per finalitat l'estudi de les desigualtats i violències originades per motius de gènere
XIRE	Ajuts per a donar suport a l'establiment de xarxes incentivadores de la recerca educativa

Títol del projecte ha de sintetitzar la temàtica científica del vostre document.
Aprenentatge de llengües i coneixement de cultures a través d'un web poètic

Dades de l'investigador responsable

Nom	Cognoms
Glòria	Bordons de Porrata-Doria

Correu electrònic
gbordons@ub.edu

Agència
de Gestió d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca

Dades de la universitat / centre al que s'està vinculat
Universitat de Barcelona

Número d'expedient
2006ARIE-10053

Paraules clau: cal que esmenteu cinc conceptes que defineixin el contingut de la vostra memòria.
Didàctica poesia, coneixement cultures, competència lingüística, aules acollida, web poètic

Data de presentació de la justificació
27-06-08

Nom i cognoms i signatura
del/de la investigador/a

Vistiplau del/de la beneficiari/ària

Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa

Resum del projecte: cal adjuntar dos resums del document, l'un en anglès i l'altre en la llengua del document, on a més s'esmenti les dades següents: les dades del lloc on s'ha fet l'estada i la durada del projecte.

Resum en la llengua del projecte (màxim 300 paraules)
El projecte "Aprenentatge de llengües i coneixement de cultures a través d'un web poètic" s'ha centrat en la continuació del treball realitzat en aules d'acollida i en classes amb diverses cultures presents a l'aula i en la verificació de l'aprenentatge de llengües mitjançant la poesia contemporània. A partir de les activitats desenvolupades en el transcurs de l'any 2007 s'han aconseguit els objectius proposats:

1) l'alumnat nouvingut de les aules d'acollida d'un IES de l'Hospitalet de Llobregat i d'un Centre d'Educació Primària de Sta. Coloma de Gramenet efectivament ha aprés la nostra llengua d'una manera motivadora, s'ho ha passat bé i s'ha introduït en aspectes que li eren desconeguts de la nostra cultura, mitjançant una selecció de poemes adequats al seu nivell i interessos.
2) l'alumnat autòcton ha après coses sobre les cultures dels companys que han vingut d'altres països a partir d'una metodologia basada en el diàleg dins de l'aula.
3) s'han millorat les habilitats lingüístiques tant en anglès com en català, gràcies a una tria de poemes propers als seus interessos, de fàcil comprensió i prou diversa. Els nous poemes, acompanyats de propostes, s'han implementat ja en el web "viu la poesia".
4) s'ha verificat que l'ordinador pot servir per altres coses que no pas per al simple joc i que pot ser una bona eina d'aprenentatge i de coneixement, i
5) s'ha desenvolupat el gust per un gènere habitualment poc treballat a les aules, com és la poesia.

D'altra banda, l'anàlisi retòrica-textual d'una part del corpus ha permès conèixer una mica més en profunditat els poemes i rectificar alguns dels resultats (poques dones, equilibri entre territoris, etc.). Gràcies a això s'han revisat en profunditat cinc itineraris de literatura catalana, afegint-hi poemes i polint i modificant propostes.

Resum en anglès (màxim 300 paraules)
The project "Learning of languages and knowledge of cultures across a poetic web site" has focused on the continuation of the work carried out in "acollida" classrooms and in classes with several cultures present in them and checking if it is possible learning languages through the contemporary poetry. From the activities developed in the course of year 2007 the proposed goals have been achieved:

1) the newcomer students of the "acollida" classrooms of an IES of l'Hospitalet de Llobregat and of a Center of Primary Education of St. Coloma de Gramenet have learnt our language in a motivating way, have enjoyed themselves and have known aspects of our culture that were been unaware for them, through a selection of poems suitable for their level and interests.
2) the autochthonous students have learned things about the cultures of the colleagues who have come from other countries from a methodology based on the dialog in the classroom.
3) the linguistic skills in English as well as in Catalan have been improved, thanks to a selection of poems next to their interests, easy understanding and enough diverse. The new poems, accompanied of proposals, have implemented already in the web site "viu la poesia".
4) the fact that the computer can be useful for other things than for the simple game and that can be a good tool of learning and of knowledge has been verified, and
5) the pleasure for the poetry, a minority gender in the classrooms, has been developed.

Resum en anglès (màxim 300 paraules) – continuació-

On the other hand, the rhetorical-textual analysis of a part of the corpus has allowed to know the poems a little more in depth and to rectify some of the results (few women, equilibrium between territories, etc). Thanks to it, five itineraries of Catalan literature have been revised in depth, adding poems to them and polishing and modifying proposals.

2.- Memòria del treball (informe científic sense limitació de paraules). Pot incloure altres fitxers de qualsevol mena, no més grans de 10 MB cadascun d'ells.

Com vam presentar en la convocatòria ARIE 2006, el nostre projecte girava al voltant del web www.viulapoesia.com, el qual té tres pàgines fonamentals, una dedicada a poesia catalana, una altra a castellana i una altra a universal. Alhora, cadascuna té dues possibilitats: poesia per a joves i adults i poesia per a infants. I dintre de cadascuna hi ha diferents itineraris temàtics que agrupen els poemes.

Durant el curs 2006-2007 els objectius bàsics eren, a més de desenvolupar el gust poètic i la reflexió mitjançant el web, 1) millorar la competència lingüística en català entre alumnes nouvinguts i en anglès al llarg de tota l'educació secundària obligatòria; 2) afavorir el coneixement mutu entre cultures, gràcies a l'ús de poemes de les diferents llengües presents a l'aula; i 3) analitzar el corpus de literatura catalana ja recopilat (249 poemes), pel que fa a forma i contingut (a partir d'un model d'anàlisi que partia de la retòrica i contemplava aspectes lingüístics, textuals, contextuals i poètics).

Comentem a continuació el desenvolupament de les diferents activitats previstes, a partir dels objectius específics previstos en la nostra sol·licitud:

1. L'obtenció de les conclusions extretes del buidatge dels qüestionaris de les experimentacions realitzades durant els mesos de maig i juny de 2006 en aules d'acollida de Secundària.

2. La recerca de nous poemes catalans i universals que s'adaptin al nivell de l'alumnat nouvingut o amb dificultats de lectura, l'elaboració de propostes didàctiques adequades i la posterior implementació d'aquest material al web.

Pel que fa als diferents objectius relacionats amb l'aprenentatge de la llengua en aules d'acollida a partir de poemes del web www.viulapoesia.com, podem dir que s'han aconseguit uns bons resultats. Durant els mesos de maig i juny de 2006 s'havien realitzat unes experiències amb l'alumnat de les tres aules d'acollida de l'IES Margarida Xirgu de l'Hospitalet de Llobregat, un dels centres del Barcelonès que acull una proporció més elevada (50%) d'alumnat nouvingut, de procedència majoritàriament sud-americana. A partir del buidatge de tots els qüestionaris, del visionat de les filmacions i de la valoració del professorat sobre el desenvolupament de l'activitat, la coordinadora de les aules i col·laboradora en el nostre projecte, en féu el següent informe:

L'experimentació es dugué a terme el mes de maig del curs 2005-2006 en un grup d'onze alumnes d'una de les dues aules d'acollida de l'IES. Es tractava d'un grup de procedència majoritàriament sud-americana de 1r i 2n d'ESO. Donat el nivell del grup, la professora decidí experimentar amb els poemes per a infants de literatura catalana.

L'objectiu de l'experimentació amb l'alumnat de l'AA era comprovar l'eficàcia del web poètic com a recurs motivador per a l'aprenentatge de la llengua catalana (bàsicament l'expressió oral i el lèxic) i per ampliar els coneixements culturals d'un alumnat que cal integrar socialment.

L'experiència es realitzà durant tres sessions d'una hora cadascuna. En la primera sessió l'alumnat es familiaritzà amb el web ja que se'l deixà que hi navegués lliurament pels diversos itineraris. Les dues altres sessions estaven totalment programades. La segona sessió es dedicà al treball de les propostes didàctiques sobre els poemes seleccionats dels diferents itineraris del web que a cada alumne se li havien assignat, en funció del seu nivell. Com que l'hora fou insuficient, van haver d'acabar la feina a casa. La tercera sessió consistí en la lectura del poema que se'ls havia assignat davant de tots el companys i en l'exposició del treball (propostes didàctiques) que havien realitzat. Aquesta sessió fou gravada en vídeo i hi assistí com a observadora una persona de l'equip investigador. Finalment, com a avaluació van respondre un petit qüestionari sobre el web.

Pel que fa als resultats de l'experimentació, cal destacar que l´alumnat, segons les respostes del qüestionari, va valorar com a molt interessant el web VIULAPOESIA.COM. Una alumna fins i tot respongué textualment:"m'encanta!". En general, els van agradar els poemes treballats, així com la realització de les activitats: els havia servit per aprendre algunes paraules o expressions catalanes que desconeixien. Si bé la majoria podien afirmar que els agradava la poesia, a només la meitat els havia canviat l'opinió que prèviament en tenien i el 60% es mostraren disposades a tornar visitar el web.

L'observació i posterior visionat del vídeo de la tercera sessió mostrà aquelles mancances de l'experimentació amb l'alumnat nouvingut que es poden millorar en una posterior experiència. En primer lloc, perquè la lectura del poema que cada alumne/a ha de realitzar sigui escoltada amb atenció, cal que tots en tinguin el text. En general, la lectura la feien força bé però a l'hora

d'explicar les propostes didàctiques de vegades es passaven al castellà. Potser la sessió estava excessivament programada i resultà poc motivadora. Encara que totes les alumnes tenien moltíssima vergonya d'expressar-se, hagués estat positiu demanar-los, primer, la seva impressió sobre el poema que comentaven, fet que els hagués ajudat a implicar-se més en l'activitat. També hagués estat força positiu que haguessin comentat les dificultats lèxiques que havien trobat. Tot i això, l'experiència demostrà que encara que l'alumnat nouvingut no domini gaire la llengua catalana, els comentaris que feien sobre els poemes mostren com en perceben la musicalitat i la rima.

Per tant, podem concloure que el web VIULAPOESIA pot ser un recurs didàctic per a les aules d'acollida ja que no hi ha "grans" problemes lingüístics perquè l'alumnat nouvingut de parla castellana no entengui els pomes i, fins i tot, pugui llegir-los en veu alta i fer-ne activitats.

En relació a l'ampliació del web amb nous poemes catalans i universals que s'adaptin al nivell de l'alumnat nouvingut o amb dificultats de lectura i que siguin del seu interès, i a l'elaboració de propostes didàctiques adequades (objectiu 2), s'ha fet una selecció dels poemes catalans ja existents al web per realitzar les experimentacions a les aules d'acollida (poemes curts i senzills en el cas dels infants, i una part de poemes infantils i poemes curts i entenedors de joves i adults per a l'alumnat de secundària), però, en el cas dels joves, en molts casos s'ha hagut de recórrer a la poesia infantil, per salvar les dificultats lingüístiques. Dues de les professores de Secundària que col·laboraven en el projecte van realitzar un dossier amb els poemes catalans seleccionats del web (un total de gairebé una trentena) i van preparar propostes per treballar el vocabulari, per ampliar la comprensió del text o bé per fer textos breus adequades a l'alumnat nouvingut. Aquestes propostes (una o un màxim de tres per a cada poema) van ser provades a dos centres d'ensenyament de secundària i es van mostrar com a efectives. Donem els poemes i les propostes en un arxiu annex (document 1 –poemes i propostes aules acollida- en el CD adjunt). Actualment estem en tractes amb l'empresa que ens ha desenvolupat el web, a fi de posar una marca semblant a la dels poemes que tenen propostes en anglès, a aquests poemes adequats per a nivells inicials. I afegir així a les propostes ja existents d'aquests poemes, de manera notòria, les activitats per a nivells més baixos.

Pel que fa a l'ampliació de la part d'universal, no ha estat una tasca fácil, per la dificultat d'aconseguir precisament poemes de les cultures presents a l'aula en traducció al català, ja que hi ha molt poques antologies especifiques (per no dir que gairebé són inexistents). Vam contactar amb un grup de suport educatiu a les escoles de Sta. Coloma de Gramenet i hem localitzat una persona que coneix bé la poesia xinesa i ens ha proporcionat poemes contemporanis que podem ser interessants per desenvolupar el nostre projecte. Gràcies a això s'ha produït una considerable ampliació del web en aquest apartat, tant amb poemes xinesos, com indis, paquistanesos, perses, àrabs, amazics, japonesos, etc. Moltes vegades hem hagut de recórrer a la traducció indirecta, a

partir del castellà i de l'anglès. És el cas dels dos poemes xinesos incorporats al web a partir de la traducció castellana que s'havia fet a la revista *Alga*, la directora de la qual, Goya Gutiérrez, ens va oferir gentilment: Chen Kehua (http://www.viulapoesia.com/pagina_5.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=42&idpoema=570) o Bei Dao (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=49&idpoema=567). O en altres ocasions la traducció que n'hem fet de la versió anglesa apareguda a la web poetryinternacional, com el poema de l'indi Kunwar Narain (http://www.viulapoesia.com/pagina_5.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=42&idpoema=413). En altres casos, hem pogut recórrer a traduccions catalanes, gràcies a la tasca realitzada en els Seminaris de Traducció poètica, organitzats per la Institució de les Lletres catalanes a Farrera del Pallars. Per posar un exemple: el bretó Alan Brotel: http//www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=41&idpoema=837.

A part dels poemes anteriorment esmentats, durant l'any 2007 s'han implementat al web els següents poemes universals, molts dels quals són visuals i, per tant, idonis per a alumnat amb problemes de comprensió lingüística. D'altra banda, molts dels poemes triats giren precisament al voltant de la igualtat entre totes les persones, com els d'Aguiar o Janisch:

Aguiar, Fernando: Igualdades / Igualtats, 1978
Aguiar, Fernando: Impressões digitais / Impressions digitals, 1978
Albert-Birot, Pierre: Poème-Affiche / Poema cartell, 1924
Bentivoglio, Mirella: Ideograma segnalettico dell'esistenza, 1972
Bydlinski, Georg: Gedicht von den Gedichten / Poema dels poemes, 2005
Bydlinski, Georg: Der arme Besitzer / El pobre amo, 2002
Campos, Augusto de: O Anti-Ruído, 1964
Charpentreau, Jacques: L'air en conserve / L'aire en conserva, 1979
Cocteau, Jean: Plaint-Chant / Cant pla, 1925
Greenberg, Tamir: Lloança
Janisch, Heinz: Einfach du / Simplement tu, 2006
Janisch, Heinz: Heute will ich langsam sein / Avui aniré a poc a poc, 2005
Lamarque, Vivian: Caro albero meraviglioso / Estimat arbre meravellós, 1998
Letria, José Jorge: Escreve-se para o desdém / Hom escriu per al desdeny, 2001
Letria, José Jorge: A borratxa / La goma d'esborrar, 2005
Letria, José Jorge: Elefante / Elefant, 2005
O'Neill, Alexandre: A Central das Frases / La central de les frases
Someck, Ronny: Piece of Glass, 2000
Tavares, Salette: Aranhisso, 1966

3. El disseny d'interaccions per al corpus de literatura universal de joves i adults i la seva implementació.

Pel que fa a aquest objectiu més tècnic, es van dissenyar interaccions per a l'apartat de literatura universal de joves i adults. El criteri fou d'elaborar-ne un màxim de tres per a cada itinerari, ja que el cost d'implementar-les és elevat. D'altra banda, després de l'experiència de les que s'havien fet en anys anteriors en literatura catalana, vàrem establir unes pautes generals tant respecte a la forma de presentar-les a les tècniques, com pel que feia a l'aspecte del contingut. La consigna fou la d'ésser especialment creatius en aquests tipus de propostes. I un dels objectius fou el d'ampliar l'horitzó cultural de l'alumnat. Per tant, se'n feren per conèixer quan i on s'han esdevingut els principals conflictes bèl·lics del segle XX, o bé per saber més coses de cultures allunyades a la nostra, però també se'n feren de lúdiques, com les que permeten construir poemes visuals a partir de lletres o fer caricatures. Les propostes elaborades foren revisades per un equip de tres membres de col·laboradors en el projecte, i posteriorment, foren donades a les tècniques per a la seva implementació. Actualment ja es poden veure totes. Fins i tot, en alguna de les darreres experimentacions, han estat integrades en el desenvolupament de seqüències a l'aula. Alguns exemples particularment creatius són:

http://www.viulapoesia.com/pagina_interaccio.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=46&idpoema=474&ind=111, http://www.viulapoesia.com/pagina_interaccio.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=47&idpoema=408&ind=139 i http://www.viulapoesia.com/pagina_interaccio.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=48&idpoema=529&ind=125.

4. La planificació i experimentació d'una selecció del material de literatura universal i catalana en aules d'acollida i en aules normals.

5. El disseny dels qüestionaris corresponents per recollir l'opinió de l'alumnat després de les experimentacions i verificar l'aprenentatge, la seva aplicació i l'obtenció de conclusions.

Aquest apartat el vàrem desenvolupar, en part, com a l'any anterior, a l'IES Margarida Xirgu de l'Hospitalet de Llobregat, tenint en compte tots els aspectes millorables de l'experiència anterior. I també amb els nens i nenes de dues aules d'acollida d'Educació Primària al CEIP Pallaresa de Sta. Coloma de Gramenet, on hi ha un gran nombre d'alumnat de procedència xinesa. A continuació exposem el treball que es va fer a L'Hospitalet i les conclusions a què va arribar la coordinadora després de tota l'experimentació:

Durant el mes de març de 2007 es realitzà una experimentació sobre el Web VIULAPOESIA.COM amb l'alumnat de les tres aules d'acollida de l'IES. Aquestes corresponen als diferents nivells d'aprenentatge de la llengua catalana. El primer nivell és el bàsic (AA1) i el nivell elemental està subdividit en dos grups: un nivell elemental 1 (AA2) i un altre de nivell elemental 2 (AA3). L'alumnat de les tres AA acostuma a compartir l'aprenentatge intensiu de la llengua catalana, que ocuparà inicialment una gran part del seu horari escolar, amb l'aprenentatge de les matèries del seu curs i que es realitza conjuntament amb el grup-classe . Per tant, l'alumnat de nivell bàsic (AA1) assisteix durant nou hores del seu horari a l'aula d'acollida, el de nivell elemental (AA2) vuit hores i l'alumnat de nivell elemental més avançat (AA3) nou hores.

En el moment de realitzar l'experimentació, a l'aula d'acollida de nivell bàsic (AA1) hi havia catorze alumnes: nou de 1r d'ESO, quatre de 2n d'ESO i un de 3r d'ESO. Per nacionalitats, onze eren sud-americans/es, dues marroquines i un xinès. L'aula d'acollida de nivell elemental 1 (AA2) també estava formada per catorze alumnes: cinc de 2n, sis de 3r i tres de 4t d'ESO. Per nacionalitas, deu eren sud-americans/es, una portuguesa i 3 xinesos. L'aula d'acollida de nivell elemental 2 (AA3) acollia catorze alumnes més: set de 2n, un de 3r i sis de 4t d'ESO. Per nacionalitats: dotze eren sud-americans/es, una xinesa i una italiana.

L'objectiu fonamental de l'experimentació era comprovar l'eficàcia del web poètic com a recurs motivador per a l'aprenentatge de la llengua catalana (bàsicament de l'expressió oral i del lèxic). També es volia comprovar si el web podia ajudar a ampliar els coneixements culturals d'un alumnat que cal integrar socialment i, alhora, apropar-lo al gènere poètic. Prèviament a la realització de l'experimentació, la coordinadora realitzà un parell de reunions amb el professor i les professores de les aules d'acollida, que mostraren en tot moment una gran disposició per a la realització de l'experiència. En aquestes reunions es fixaren els objectius i es decidí el material de l'experimentació (elecció de poemes, Annex 1 del document 2 Xirgu adjunt en el CD), així com el desenvolupament didàctic de les sessions (Annexos 2, 3 i 4).

L'experiència es realitzà durant tres sessions d'una hora. A l'aula d'acollida AA1 hi assistí una observadora durant tota l'experimentació. A les altres dues aules només hi assistí a la segona i tercera sessions. Les tres últimes sessions foren filmades, a totes les aules, per un segon observador. Els espais on es desenvolupà l'experimentació eren les respectives aules d'acollida dels tres grups. L'aula de nivell bàsic (AA1) és una aula d'usos múltiples que compta amb quinze ordinadors, disposats al voltant de les parets de l'aula, a més de l'ordinador amb canó de projecció de la professora. Les taules i cadires dels alumnes es disposen en semicercle, al mig de l'aula i davant de la taula de la professora. Les altres dues aules d'acollida (AA2 i AA3) ocupen un espai de la Biblioteca de l'Institut. Compten també amb ordinadors (vuit) i un canó de projecció. La disposició dels ordinadors dels alumnes, dels seients i de les taules, així com de la taula del professor, és semblant a la de l'AA1.

La primera sessió tenia com a objectiu familiaritzar l'alumnat amb el web. En començar la sessió els professors van explicar el seu funcionament a la pantalla de l'ordinador de l'aula i van fer una presentació molt detallada i clara de l'activitat que se'ls proposava. Fins i tot, la professora de l'aula AA1 utilitzà un poema visual ("L'objector" de J. Brossa) per il·lustrar el funcionament del web i per establir un diàleg amb l'alumnat sobre la poesia a partir de qüestions com: què era la imatge que contemplaven a la pantalla, si pensaven que el que veien era o no un poema, quin significat podia tenir, etc. A més de la sorpresa que mostrà l'alumnat davant d'un poema visual, el significat del poema arribà a suscitar una reflexió sobre la necessitat i conveniència dels exèrcits, fet que aprofità la professora per explicar com, gràcies al President Josep Figueres i Ferrer, fill d'emigrants catalans, Costa Rica dissolgué el seu exèrcit durant el seu primer mandat (1948). Aquesta primera part fou molt interactiva, ja que els professors formulaven constantment preguntes als alumnes per comprovar la seva comprensió, exemplificaven les explicacions i, si convenia, les repetien. L'única dificultat manifesta de l'alumnat era respondre en català, fet que obligava als professors a recordar-los directament (tornaven a preguntar "simulant" que no havien entès la resposta) que parlessin en català.

Acabada la presentació, el professorat repartí el qüestionari d'aquesta primera sessió i els explicà les instruccions del que havien de fer individualment al seu ordinador. Així, recordaren a la pissarra l'adreça del web, el full que havien d'omplir, quan havien de lliurar-lo, que havien de tancar l'ordinador en acabar la sessió, etc.

Pel que fa al buidatge de les respostes de l'alumnat (33 alumnes) al full d'aquesta primera sessió (Annex 5 en el document annex del CD), s'observa que:

- La majoria d'alumnes (24) van respondre que llegien poesia a banda de l'activitat escolar. Tantes respostes afirmatives ens plantejà dubtes i vam valorar que potser no van arribar a entendre el significat precís de la qüestió.

- També fou significativa la proporció (23/33) de respostes afirmatives sobre si havien utilitzat mai internet per fer alguna cosa relacionada amb la poesia. Igual que passà en la resposta anterior, ens ha quedat el dubte sobre si l'alumnat va arribar a entendre bé el que se li preguntava.

- En les respostes sobre triar un poema del web que més els agradés i un altre que no, el grup de nivell bàsic mostrà una gran variació d'autors i itineraris. No coincidiren en l'elecció de cap poema, però si que hi ha notables coincidències quan expliquen la raó de la seva elecció: el tema que tracta el poema. Quan el poema no els agrada és perquè no l'entenen o perquè el tema que tracta no els interessa. Els alumnes dels grups AA2 i AA3 no mostraren, en canvi, tanta dispersió en les seves respostes. Un dels poemes que més els agradà va ser "He descobert l'amor" d'Enric Casasses (triat 6 cops), ja que un dels itineraris més visitat va ser el de "l'amor". La resta de poemes, doncs, també tractaven aquest tema i molts coincidiren en la justificació de la seva elecció: "els havia agradat perquè era romàntic". En general es manifestà un rebuig cap aquells poemes que consideraven tristos i, en particular, els que tractaven de la mort.

La segona sessió estava molt dirigida. L'alumnat havia de treballar les propostes didàctiques sobre els poemes que cadascú tenia assignats. Per a l' AA1 i l'AA2 havíem seleccionat catorze poemes de l'apartat infantil del web corresponents als itineraris: casa i escola, camp, zoo, mar, bosc i nit (Annex 1). Els poemes no plantejaven especials dificultats de comprensió i complien un requisit que vam considerar essencial: tenien el vídeo del poeta recitant el seu poema. A l'AA3, els alumnes més petits (set de 2n d'ESO) van treballar els mateixos itineraris que els de les AA1 i AA2 (van escollir set poemes dels catorze). La resta del grup (set alumnes de 3r i 4t d'ESO) van treballar poemes de la secció "joves i adults". Aquests poemes també comptaven amb el vídeo del poeta i formaven part dels següents itineraris: quotidianitat, jo, compromís social, ciència, amor, joc i mort

Després de llegir i escoltar el poema (recitat pel seu autor) havien de resoldre els dubtes de vocabulari i respondre les propostes didàctiques. Aquests segona sessió de treball va ser molt dirigida i assistida per la professora a qui contínuament, sobretot l'alumnat de l'AA1, consultava els seus dubtes. Com que no tots els alumnes van tenir temps d'acabar la feina, s'endugueren el full per acabar-lo a casa i el presentaren al dia següent.

Un cop analitzats els fulls del treball, s'observa, en primer lloc, que les propostes didàctiques referides al lèxic s'havien resolt correctament i, en general, s'havia aconseguit la comprensió del poema. Quant a l'expressió escrita s'observaven moltes mancances i moltes diferències de nivell entre l'alumnat d'un mateix grup (sobretot a l'aula AA1) i entre aquest mateix grup de nivell bàsic i els de nivell elemental. Cal tenir present que el nivell AA1 acull l'alumnat que acaba d'arribar al centre i que les incorporacions es produeixen al llarg de tot el curs. De fet, s'acabaven d'incorporar dues alumnes que no van poder seguir l'experimentació per les lògiques dificultats de comprensió lingüística que presentaven. L'alumnat de l'AA1 de llengua hispana sovint barreja el català i el castellà a l'hora d'expressar-se per escrit i, a l'hora de fer-ho oralment, li costa molt fer-ho en català. No obstant això, onze alumnes dels catorze van presentar totes les propostes didàctiques resoltes i només tres alumnes en respongueren una.

Pel que fa als grups AA2 i AA3, els alumnes van respondre majoritàriament totes les propostes didàctiques que havien de treballar. Com correspon al nivell, mostraren més independència dels professors a l'hora de treballar tant les propostes didàctiques com les interaccions. Només quatre alumnes van presentar el full incomplet (una resposta). En general, ja no barrejaven les llengües (català/castellà) i, malgrat els barbarismes, l'ortografia i l'expressió era millor. El nivell d'aquests grups també es mostrà més cohesionat encara que, com resulta obvi, el nivell de comprensió i d'expressió de l'alumnat xinès (quatre alumnes) fou inferior al de l'alumnat de parla hispana.

La tercera sessió, que fou gravada en vídeo, consistí en la lectura o recitació del poema que havien treballat durant la sessió anterior davant de tots el companys i en l'exposició del treball que havien realitzat sobre les propostes didàctiques. A partir de l'experiència realitzada el curs anterior, i per tal de fer més participativa i dinàmica la lectura dels poemes, es va repartir un full amb el conjunt de poemes perquè tot l'alumnat en pogués seguir la lectura. En acabar les lectures i exposicions, havien d'omplir un qüestionari (Annex 4 del document del CD) explicant quin poema els havia agradat més i quin menys. i perquè. Finalment, com a avaluació van respondre un petit qüestionari sobre el web (Annex 5 del document del CD).

En el visionat de la filmació, s'observa que:

AA1
- En ser un grup on hi havia més alumnes de 1r d'ESO l'ambient a l'aula era més "mogut", sense que això afectés el ritme de treball. Els alumnes sovint manifestaven el que pensaven i participaven activament fins al punt que la professora els havia de demanar que callessin i escoltessin els seus companys.
- La meitat del grup (set alumnes) respongueren al repte que la professora els havia formulat la sessió anterior: recitar de memòria el poema. Realment se l'havien estudiat i aconseguiren una dicció força correcta. El primer alumne, encara que s'aturà i hagué de tornar a començar, recità molt bé tots els versos.
- A l'hora de respondre les preguntes, la professora contínuament els havia de recordar que ho fessin en català.
- Malgrat les dificultats lingüístiques, les dues alumnes marroquines també participaren en la lectura del poema i si bé una d'elles va haver de tornar a començar perquè la professora li va dir que "pugés el volum", superà la vergonya que inicialment havia mostrat i continuà llegint d'una manera més fluida.
- La sessió fou molt interactiva i participativa.

AA 2
- L'alumnat semblava més cohibit però, seguint les indicacions del professor, seguia atentament en el full que se'ls havia repartit la lectura dels poemes feta pels companys.
- Llegiren els poemes asseguts i, si bé alguns no se'ls sentia gaire, la lectura fou força correcta.
- Els alumnes portaven escrites les respostes a les propostes didàctiques i les interaccions que havien treballat. Per respondre van haver de consultar les seves notes, ja que la segona sessió havia estat realitzada la setmana anterior i alguns no les recordaven. En consultar-les sovint responien correctament.
- Un dels alumnes més participatiu fou un xinès que mostrà en tot moment un gran interès per respondre les preguntes dels professors, sobretot quan feien referència al lèxic.
- Encara que en un ambient més quiet - l'hora en què es realitzà la sessió era la primera del matí i els alumnes acostumen a estar més passius-, la sessió també fou força interactiva i participativa.

AA3
- L'alumnat llegí davant del grup els seus poemes amb una dicció i entonació que es notava força treballada.
- El grup seguí atentament la lectura dels companys i aplaudien quan l'acabaven.
- Quan la professora els preguntava les propostes didàctiques que havien treballat, en general consultaven els seus fulls. Quan les llegien ho feien en català, però si responien de memòria sovint es passaven sense adonar-se al castellà. Encara que a vegades es feien repetir les preguntes les contestaren gairebé totes. Les respostes van ser força correctes. Només un parell d'alumnes no respongueren totes les propostes didàctiques que els corresponien.
- Tots explicaren el poema que més els havia agradat i el que menys, barrejant sovint català i castellà. L'alumna que presentà més dificultats fou una xinesa. Li costà una mica la lectura del seu poema ("La balena") i a l'hora de respondre la van haver d'ajudar els seus companys. No obstant això, quan explicaren quin poema els havia agradat més, aquesta alumna elegí "Vida de gos". Aquest poema li havia servit per entendre molt bé el significat de "vida de gos", i textualment explicà que: "no volia portar una mala vida, sinó que volia buscar una bona vida".
- En tot moment, l'alumnat es mostrà força interessat en l'experiència. Semblava que els agradava que els filmessin i participaren molt activament.

En fer el buidatge del full d'aquesta tercera sessió, també s'observen diferències entre l'AA1 i les AA2 i AA3. El grup de nivell bàsic mostrà de nou una major dispersió en la selecció de

poemes, tant en els que més els havia agradat com en el que menys. La pregunta de **"Quin poema dels que has escoltat t'ha agradat més?** mostrà, però, cert acord ja que sis alumnes elegiren el poema "Vida de gos" de Marc Granell. Les justificacions foren variades, però alguns coincidiren en dir que "perquè era divertit" i altres "perquè els recordava el seu gos". Pel que fa al poema que els havia agradat menys, destaca el fet que cinc alumnes no van respondre aquesta pregunta ni tampoc explicaren el perquè. Dos alumnes més valoraren negativament el poema "La balena" de Ricard Bonmatí, amb raons mal expressades (una raó semblava ser de tipus ecològic!) i altres dos el poema "El mussol" d'Enric Larreula, del qual comentaren que era avorrit. A la pregunta de si havien pogut seguir la lectura del poemes, dos alumnes respongueren que "de tots", tres "de la majoria" i nou "d'alguns". No hi hagué cap alumne que respongués "de cap". Encara que alguns no entenien els seus companys, facilità molt el seguiment de les lectures el full amb tots els poemes que es llegien.

L'alumnat de les aules d'acollida de nivell elemental manifestà majoritàriament que havia pogut seguir la lectura dels poemes: deu alumnes van respondre que « de tots", vuit que "de la majoria" i sis que "només d'alguns". Tampoc hi hagué cap alumne que respongués "de cap". Quant a l'elecció de poemes, el fet més remarcable fou l'èxit del poema "He descobert l'amor" d'Enric Casasses que triaren vuit alumnes i "La vaca" d'Enric Larreula que fou elegit per cinc alumnes. La correcció de l'expressió escrita de les respostes amb què l'alumnat del nivell elemental justificava l'elecció de poemes contrasta força amb la de l'alumnat de nivell bàsic. En general, encara que hi havia alguna transferència amb el castellà, l'expressió era força cohesionada i coherent. També és remarcable el fet que set alumnes afirmessin que els havien agradat tots els poemes. Pel que fa als poemes que no els havien agradat hi hagué molta diversitat d'opinions: "Conill", "Les gavines", Metàl·licament", "Metro", etc. Coincidiren força en el motiu: són poemes que no parlen de sentiments, és a dir, no parlen d'amor.

Finalment, l'alumnat respongué un qüestionari d'avaluació (Annex 5) sobre les activitats qui havien realitzat a partir del web VIULAPOESIA.COM. Un cop fet el buidatge, els resultats dels 33 qüestionaris que van presentar han estat:
- Una valoració molt positiva de l'activitat ja que la majoria d'alumnes (31) van respondre que els havia agradat el poema que havien llegit i comentat i que les propostes didàctiques els havien ajudat a entendre el poema (29). També els havien agradat altres poemes (30), dels quals en citaven el nom ("Vida de gos", "He descobert l'amor", "La balena", etc.). La majoria (31) també manifestà que els havia agradat sentir el poeta recitant els seu poema.
- Molts alumnes (27) valoraren que el web VIULAPOESIA.COM els havia ajudat a aprendre coses noves. D'aquests, 21 digueren que havien après alguna paraula o expressió catalana que desconeixien i en citaven exemples ("rat-penat, clergat, puça, mussol, musclo, "vida de gos", etc).
- La pregunta sobre si havien llegit poemes en la seva llengua, i quines semblances o diferències hi trobaven, només fou resposta per 22 alumnes. D'aquests, 11 contestaren que eren iguals, en general, perquè rimaven o pels temes de què tractaven (especialment "sentiments"). Altres (9) explicaren que es diferenciaven en la llengua.
- Força alumnes (24) afirmaren que un web d'aquest tipus tenia interès per a l'alumnat i molts més (29) manifestaren el desig de tornar-la a visitar.
- Menys alumnes (20) van indicar que aquesta activitat els havia canviat la seva opinió sobre la poesia. Van ser més (27) els que positivament respongueren que, després de realitzar aquesta activitat, podien afirmar que els agradava la poesia.

Els professors de les tres aules d'acollida, en una reunió de valoració sobre el funcionament de l'activitat, van avaluar l'experiència com a molt positiva: havia fomentat l'expressió oral en català, l'alumnat havia après el significat de noves paraules de forma "contextualitzada" i molts alumnes també havien descobert la poesia d'una forma força interactiva. De fet, el millor resultat és que, posteriorment a la realització d'aquesta activitat, alguns alumnes han demanat a la professora (sobretot a l'AA1) tornar a consultar el web a classe.

D'altra banda i pel que fa a Primària, a partir de la gravació i observació de l'aula d'acollida de Sta. Coloma de Gramenet abans esmentada, es realitzà la ponència "La poesia: un gènere motivador per treballar la llengua i els valors en escoles amb aules d'acollida" a les VI Jornades de l'Institut Europeu de Programes d'Immersió a la UIB "La

immersió lingüística avui. Metodologia i experiències" -7 de setembre 2007. Transcrivim a continuació la part referida a aquesta experiència de la ponència com a resum del treball realitzat allà:

Ja el curs 2005-2006, havíem treballat amb un poema molt senzill ("Marieta" d'Antoni Albalat) amb nens nouvinguts a l'Escola Busquets i Punset de L'L'Hospitalet de Llobregat. Els resultats de creació de poemes, visibles en el nostre web http://www.viulapoesia.com/pagina_manera.php?tipus=1&subtipus=1&itinerari=4&idpoema=120&ind=38, ens van animar a seguir amb aquest tipus d'experiències durant el curs 2006-2007. Gràcies al fet que una col·laboradora del nostre grup és coordinadora de les aules d'acollida de Sta. Coloma de Gramenet, s'han realitzat diverses experiències en diferents centres. Comentarem, a manera d'exemple de les possibilitats creatives i didàctiques de la selecció poètica, la sessió del dia 19 de març de 2007 en el CEIP Pallaresa. En l'aula hi havia sis nens xinesos i un marroquí. Gairebé tots tenien entre deu i dotze anys, i havien arribat feia poc a Catalunya, llevat d'una nena que ja duia un any i que servia d'intèrpret als altres. Hi havia alguns nens que s'havien incorporat a l'escola al setembre i fins i tot dos que havien arribat al gener o febrer.

La classe on es va realitzar l'experiència disposava d'ordinadors, pissarra, materials diversos (cartolines, plastilina, colors, etc.) i les taules i cadires permetien múltiples disposicions. La primera part de la classe va consistir en l'exposició per part dels nens del treball realitzat en anteriors sessions. S'havia treballat el poema "Marieta" abans esmentat de la manera següent: s'havia llegit, s'havia mostrat un llibre amb fotografies de l'insecte i s'havia anat explicant com era l'animal al mateix temps que s'introduïa el vocabulari necessari per a una comprensió mínima. A continuació s'havia demanat als nens que realitzessin una "marieta" amb el material que volguessin. Hi havia marietes de plastilina i dibuixades. N'hi havia amb set potes com les del llibre, i fins i tot hi havia marietes mare i filla. Després s'havia llegit en veu alta el poema de manera conjunta i s'havia demanat als nens que el memoritzessin. Posteriorment, se'ls havia introduït vocabulari nou acompanyat d'imatges sobre alguns altres animals i alguns adjectius que podrien aplicar-los. Amb l'animal que cadascun va triar, van realitzar poemes paral·lels al de la "Marieta".

En la sessió del 19 de març els nens i nenes van recitar davant la càmera el poema. Cadascun va llegir el seu, van mostrar les seves "marietes" i finalment van contestar algunes preguntes de la mestra sobre els costums d'aquests insectes i van recitar el poema. Va ser sorprenent escoltar recitar els versos apresos en català als nens nouvinguts feia dos mesos!

En la segona part de la sessió, es va treballar un altre poema, "Geometria" de Joana Raspall (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?itinerari=2&tipus=1&subtipus=1&idpoema=171), quatre versos en els quals es diu que si s'ordenen bé deu triangles s'obtindrà un xinès. La professora, primer, va introduir el vocabulari. Ja havien escoltat parlar de triangles i geometria i immediatament van identificar el tema. D'altra banda, el gentilici "xinès" els era molt familiar, ja que havien treballat les presentacions personals a partir de dir el seu nom i el lloc d'on provenien (gairebé tots de Xina). En segon lloc, va llegir un parell de vegades el poema i els va proposar dibuixar el que deia el poema en un paper. Tots ho van realitzar amb més o menys encert. Per comprovar-ho se'ls feia comptar els triangles, amb la qual cosa repassaven la numeració fins a deu. Després el pintaven i havien de donar-li un nom que no fos xinès. Era curiós veure com alguns anaven cap al lloc on estava la llista de la classe i li donaven al personatge el nom de nens catalans. Més d'un li va donar el nom de la mestra al "seu xinès". Per a gran sorpresa nostra, la nena que duia un any a Catalunya va escriure unes paraules que suposadament deia la seva "xiese": "Sóc l'Eva, visc a Sta. Coloma i vinc de Xina", amb un sol error lèxic. Seguint amb aquest tema, els preguntàrem si podien dir, pel nom del poeta, si es tractava d'un autor o una autora. Era un patrònim que no havien escoltat mai: Joana, i així van aprendre que era un nom de dona. A continuació, els vam fer escoltar i veure la mateixa autora recitant el seu poema. A tots els va sorprendre comprovar que no es tractava d'una noia, sinó d'una anciana venerable de noranta anys. Poc després se'ls va proposar jugar al "penjat" a partir del lèxic que havien après. L'entusiasme va ser tan gran que van improvisar una competició amb moltes de les paraules dels dos poemes treballats.

La lectura de la poeta va servir de model per dir en veu alta el poema. Així, al costat de la professora, el van repetir diverses vegades, amb la consigna de portar-lo memoritzat per a

l'endemà. Quan el càmera i l'observadora van abandonar la sala, un nen estava en un racó de la sala, molt concentrat, repetint ja el poema per memoritzar-lo.

Al llarg de tota l'experiència hi va haver un clima molt agradable i als nens i nenes se'ls veia contents i divertits. Tots van participar i van col·laborar amb ganes. Segons la professora, van mostrar un entusiasme molt més gran que en les classes habituals. A part d'això, els resultats van ser molt bons. Van aprendre vocabulari, van augmentar la seva comprensió oral i escrita, van memoritzar estructures i fins i tot van aprendre com s'escrivien algunes paraules. I, per descomptat, van desenvolupar la seva creativitat. Tot això ens demostra que la poesia no és un gènere de nivells "superiors", sinó que pot servir precisament per motivar i accelerar el procés d'adquisició d'una nova llengua, tot desvetllant actituds positives envers el català. El que es precisa, clar, són poemes senzills i curts, però en el cas de la poesia infantil és fàcil trobar-los. Actualment, en el web viulapoesia.com en tenim alguns d'aquestes característiques, però la nostra voluntat és augmentar-ne la quantitat per aconseguir un corpus més ampli que permeti a l'alumnat introduir-se en nous autors i nous temes, a mesura que la seva habilitat de comprensió lectora i el seu cabal lèxic vagin progressant. Així, jugant i creant, assolirà comunicar-se com un individu implicat culturalment en la societat en què viu.

Podem, per tant, concloure que el web VIULAPOESIA pot ser un recurs didàctic per a les aules d'acollida ja que, adequadament guiat pels seus professors, no es presenten problemes lingüístics importants que impedeixin a l'alumnat nouvingut arribar a entendre els poemes, recitar-los de memòria, llegir-los en veu alta i fer-ne activitats, tot gaudint de la poesia!

Finalment, voldríem afegir que a finals del 2007 s'ha estat triant una sèrie de poemes de diferents cultures per a experimentar-los en una aula ordinària de l'IES Ventura Gassol de Sta. Coloma de Gramenet. El desenvolupament i recollida de dades d'aquesta experiència ja s'ha fet dins del nou projecte concedit 2007 ARIE 00033.

6. **La recopilació dels poemes anglesos que s'adaptin al nivell de l'alumnat de secundària, la seva classificació per temes i l'elaboració de propostes didàctiques i posterior implementació d'aquest material al web.**
7. **L'experimentació d'una selecció del material de poesia anglesa en aules de secundària o tallers específics.**
8. **El disseny dels qüestionaris corresponents per recollir l'opinió de l'alumnat després de les experimentacions referides a la llengua anglesa i verificar l'aprenentatge, la seva aplicació i l'obtenció de conclusions.**

En relació als objectius relacionats amb la llengua anglesa, la professora que es dedicava a la recopilació de poemes anglesos que s'adaptessin al nivell de l'alumnat de secundària i que poguessin ser del seu interès va fer una primera selecció i en va elaborar les corresponents propostes didàctiques. La implementació al web ha estat un procés més lent, ja que d'entrada no s'havia previst aquesta possibilitat i ha calgut fer canvis importants perquè el professorat els pugui trobar d'una manera ràpida. S'ha decidit de penjar-los en l'apartat d'universal, però amb una indicació que permeti identificar-los

fàcilment. D'aquesta manera s'han penjat ja tots els poemes de l'itinerari d'amor. Alguns exemples serien: http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=40&idpoema=842, http://www.viulapoesia.com/pagina_6.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=40&idpoema=844 o http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=42&idpoema=841.

També ja està feta la selecció de l'apartat de compromís social i algun poema d'altres itineraris. Ja s'han revisat les propostes amb el procediment habitual dins del grup i en els propers dies s'implementaran en el web.

Paral·lelament, però, la professora que treballa en aquesta part del projecte ha anat planificant l'experimentació en tallers específics i n'ha dissenyat els qüestionaris corresponents per recollir l'opinió de l'alumnat i verificar l'aprenentatge. Però, amb el retard de la implementació dels poemes, l'experiència es va endarrerir i no s'han pogut buidar encara els resultats com estava previst. No obstant això, ha elaborat i publicat un article sobre les experiències realitzades per ella mateixa fins al moment, tot reflexionant sobre els avantatges i problemes de l'ús de poemes en tallers específics per a l'aprenentatge de la llengua anglesa (Pauline ERNEST. "Tallers de poesia en anglès per a alumnes de secundària", *Articles* núm. 43, juliol-agost-setembre 2007, p.118-126). S'adjunta en el document 3 –article tallers anglès- del CD.

9. La gravació de poetes catalans i estrangers i la seva implementació al web.

Gràcies a la participació de dos membres del nostre grup a les Jornades *La dimensión educativa en los museos de arte y centros culturales*, que es va celebrar al Centro Cultural de Recoleta de Buenos Aires del 27 al 29 de juny d'enguany, es van establir una sèrie de contactes amb aquell país, fins al punt de fer possible que actualment comptem amb una corresponsal del nostre projecte en aquell país. Això ha facilitat la implementació de poetes argentins ja gravats anteriorment i la gravació de dos de nous. Actualment ja estan tots incorporats al web amb les seves propostes: http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?itinerari=27&tipus=2&subtipus=2&idpoema=677 (Alejandro Thornton) http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?itinerari=28&tipus=2&subtipus=2&idpoema=665 (Juan Carlos Romero)

http://www.viulapoesia.com/pagina_8.php?tipus=2&subtipus=2&itinerari=25&idpoema=779 (Ariel Gangi) http://www.viulapoesia.com/pagina_4.php?tipus=2&subtipus=2&itinerari=27&idpoema=681 (Claudia Groesman).

Seguint amb l'apartat tècnic, també s'ha realitzat un seguit de gravacions noves de poetes catalans, que en aquests moments ja han estat incorporades al web. Els noms dels poetes gravats són: Meritxell Cucurella Jorba, Ramon Dachs, David Jou, Joan Margarit, Dolors Miquel, Carles Hac Mor, Josep M. Pedrals, Amadeu Vidal Bonafont i Ester Xargay. Podeu veure'n algun exemple a http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=1&subtipus=2&itinerari=8&idpoema=726, http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=1&subtipus=2&itinerari=9&idpoema=286 o http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=1&subtipus=2&itinerari=16&idpoema=612, entre molts d'altres.

També s'ha aprofitat la vinguda a Barcelona d'alguns poetes estrangers per gravar-los. És el cas dels poetes per a infants Georg Bylinski (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=1&itinerari=32&idpoema=707), Heinz Janisch (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=1&itinerari=39&idpoema=710) o José Jorge Letria (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=1&itinerari=35&idpoema=711) (van ser presents a la Setmana Internacional del llibre infantil i juvenil "Llegir ens porta lluny", celebrada al CCCB de Barcelona el 4 de febrer de 2007), els quals ja han estat incorporats al web, gràcies a la col·laboració del Goethe Institut i de l'Institut Camoes, que ens han proporcionat les traduccions. També vam poder gravar el poeta eslovè (en aquest cas per a joves) Aleš Debeljak, amb dos magnífics poemes sobre la guerra (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=3&subtipus=2&itinerari=46&idpoema=723).

El capítol de gravacions s'ha vist completat alhora amb altres poetes de l'apartat castellà com Franklin Fernández (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=2&subtipus=2&itinerari=25&idpoema=679), Accidents Polipoètics

(http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=2&subtipus=2&itinerari=26&idpoema=759) o Francisca Aguirre (http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?tipus=2&subtipus=2&itinerari=28&idpoema=375), entre d'altres.

10. La fixació de l'eina d'anàlisi retòrico-textual del corpus de literatura catalana per a joves i adults.

11. La classificació dels poemes del corpus, segons el resultat de l'anàlisi anterior i la rectificació de l'esmentat corpus de literatura catalana segons els resultats de la classificació.

Pel que es refereix a la creació de l'eina d'anàlisi retòrico-textual del corpus de literatura catalana per a joves i adults, en primer lloc vàrem fer una anàlisi quantitativa d'aspectes contextuals molt clars, com la proporció homes / dones, l'època d'escriptura dels poemes i el lloc de procedència del poeta. Això es féu sobre els 252 poemes de literatura catalana per a infants i per a joves i adults que hi havia al corpus ara fa un any. Els resultats foren discutits àmpliament en el grup i això ens portà a ampliar el corpus amb més dones poetes (en aquests moments encara no hi ha un equilibri, però cada dia va augmentant el nombre) i amb més poetes procedents del Páis Valencià i de les Illes. El resultat d'aquesta primera anàlisi, en una primera versió de redacció de conclusions, és el següent (com que, a partir d'aquest resultat, s'ha ampliat el corpus, les dades en el moment actual ja no són les mateixes):

> Pel que fa al corpus de joves i adults (que és el que en aquests moments estem estudiant en profunditat), hi ha un 84% d'homes i un 16% de dones. Podríem argumentar que al llarg de la història hi ha hagut sempre més homes que dones poetes, però, si observem l'any d'escriptura dels textos, creiem que hauria d'haver-hi més equilibri pel que fa al sexe de l'autor, ja que predominen els poemes més contemporanis:
>
> - 25% de la dècada dels noranta.
> - 24% de la dècada del 2000.
> - 16% de la dècada dels setanta.
> - 14% de la dècada dels seixanta.
> - 6% de la dècada dels vuitanta.
> - 6% de la dècada dels cinquanta.
> - 3% de la dècada dels quaranta.
> - 3% de la dècada dels deu.
> - 2% de la dècada dels vint.
> - 1% de la dècada dels trenta.
>
> Tot i que aquest percentatge no ha estat una cosa calculada, és lògic que gairebé la meitat dels poemes siguin de les dues darreres dècades, donada la nostra voluntat d'oferir un corpus totalment contemporani. Per aquest motiu volem equilibrar-lo tant pel que fa a la presència de dones, com pel que fa a un major equilibri entre territoris, ja que els resultats actuals són: 81% de poetes procedents del Principat, 12% del País Valencià, 6% de les Illes i 1% de la Catalunya Nord.

En canvi, el fet que hi hagi un 84% de poemes escrits, un 14% de poemes visuals i un 2% de poemes sonors, és producte tant de la proporció entre la producció real, com de la nostra voluntat d'anar incorporant tot tipus de formes. En el quadre global que hem realitzat**,** es pot veure, a l'apartat "estrofa", que hi ha una gran abundància de poemes en vers lliure, però la dificultat per extreure unes conclusions de tipus percentual d'aquest apartat (donada la varietat de formes estròfiques i de variables: rimes assonants o consonants, llargada dels versos, tipus d'estrofa, ritme, etc.) ens portarà a una anàlisi més qualitativa que no pas quantitativa.

Pel que fa a l'anàlisi "retóricotextual" pròpiament dita, ens semblà important tenir en compte els aspectes enunciatius i textuals que es veien reflectits en els poemes. Per això tinguérem en compte tant l'estudi de D.MAINGUENEAU i V.SALVADOR (*Elements de lingüística per al discurs literari*. València: Tàndem edicions, 1995) com el *Tipotext* (2003), ja que consideràvem important prendre com a punt de partida una anàlisi que tingués com a base la situació d'enunciació i que s'emmarqués, doncs, en els paràmetres de l'acte comunicatiu que és la creació i la interpretació d'un poema. El llibre de Maingueneau partia de les aportacions realitzades fins al moment en el camp de l'anàlisi del discurs i de la lingüística textual. Donat el temps transcorregut des de la seva publicació havíem de tenir en compte nous estudis en aquest camp. En aquest sentit, ens semblà que el *Tipotext* d'ARTIGAS, BELLÉS i GRAU, que comentava els darrers avenços en el marc lingüísticocomunicatiu i que tenia com a objectiu l'anàlisi empírica de textos de no-ficció catalans des del punt de vista de l'emissor en la comunicació, podia ser una possible eina. És evident que el corpus d'aquest material és radicalment diferent al nostre, ja que es tracta de textos de no-ficció, però els paràmetres d'anàlisi ens semblaven prou complets, com per poder-ne fer una adaptació. A partir d'aquí, elaboràrem una primera aproximació de fitxa, que aplicàrem a tots els poemes de quatre itineraris de joves i adults. Transcrivim a continuació el resultat de dos dels itineraris, en una primera versió de redacció de conclusions, pel que fa solament a alguns dels aspectes analitzats:

- A l'itinerari d'"**amor"**, predomina la funció psíquica (68%), però cal tenir en compte que també hi ha un 5% de psíquicopoeticoretòrica i un 11% de referencialpsíquica. En els patrons discursius, predomina l'expressiu (39%), seguit de les barreges narratiu / expressiu (22%) i descriptiu / expressiu (22%). L'emissor s'apropa majoritàriament al receptor, usant la 1a. persona del singular (79%). I la modalitat dominant és la declarativa (46%), encara que barrejada, en molts casos, amb l'exclamativa, la interrogativa o la desiderativa. Pel que fa a les formes mètriques, hi ha molts poemes en vers lliure, però també apareixen força versos decasíl·labs. I, pel que fa al tema, s'aborden aspectes més tòpics, com el descobriment, l'espera, el desig o l'absència de la persona estimada, al costat d'altres més inusuals, com el diàleg entre amants homosexuals, la ràbia, o el desig del desig (com el poema WC, que ens sorprèn pel marc on ocorre l'acció).
- A l'itinerari de la "**guerra**", predomina la funció referencial (35%), en estat pur o barrejada amb la psíquica (29%) o la conativa (29%). El patró discursiu dominant és el narratiu (22%, en estat pur però 15% com a narratiu / expressiu i 7% com a narratiu / argumentatiu), seguit de prop de l'argumentatiu (21%, si sumem el pur i el barrejat) i el descriptiu (21%, també de la mateixa manera que l'anterior). L'emissor es distancia majoritàriament (58%, si incloem també alguns poemes en què predomina el distanciament, malgrat estar escrits en 1a. persona). I la modalitat que més es troba és la declarativa (37% i 28% de barreges entre declarativa i altres

modalitats), amb alguns exemples també d'interrogativa i d'exhortativa / desiderativa. En el capítol de les formes, també abunda el vers lliure, tot i que també hi podem trobar algun poema escrit en alexandrins o decasíl·labs. Quant al tema, hi ha una voluntat de tocar diferents conflictes bèl·lics: la guerra civil espanyola, clar, però també Vietnam o Kosovo, i s'alternen les escenes al voltant de la població civil amb d'altres poemes que plantegen el tema de la guerra com una feina o un deure (veg. el de J. Sisterna o el de M. Villangómez), o bé que reflexionen sobre el que pot fer la gent per impedir-ho (J. Brossa).

Després d'aquesta anàlisi, ens hem adonat que cal modificar alguns paràmetres de la fitxa, ja que resultava massa simplificada i era massa "lingüística", per la qual cosa tinguérem seriosos problemes en la seva aplicació als poemes experimentals. Per aquest motiu, en aquests moments i formant part ja del projecte següent, estem aplicant la reelaboració de la fitxa a una mostra de poemes, entre els quals hi ha una bona representació dels experimentals. D'altra banda, també hem ampliat els elements modalitzadors constatables i hem arribat a una fitxa amb desplegables que ens permetrà en el futur fer una base de dades amb l'anàlisi lingüística d'una part dels poemes del corpus (en annex en el CD –document 4 Fitxa anàlisi- incloem la fitxa lingüística tal com la vam deixar després de successives modificacions. Cal advertir que la fitxa continua essent objecte d'experimentació i modificació durant el projecte següent ARIE 2007).

Al mateix temps, en el decurs d'aquest apartat, vam veure que tindríem més dates si contrastàvem aquesta anàlisi amb les opinions que tenim gravades dels poetes (i que podem seguir ampliant) i, per aquest motiu, vàrem introduir aquest aspecte en el projecte següent. Així podrem arribar a unes conclusions que ens permetin caracteritzar àmpliament una mostra representativa de la poesia contemporània catalana actual i així crear eines més adients per a les activitats de comprensió que proporcionem a l'alumnat.

12.La planificació d'un llibre sobre "La poesia a l'escola".

Per acabar amb el darrer objectiu que ens plantejàvem en aquest projecte, cal dir que, després de successives rectificacions, vam elaborar un índex d'un llibre sobre "La poesia a l'escola", que vam enviar a una editorial per a la seva avaluació i posterior publicació. El seu títol provisional és "La formació i el desenvolupament del gust i del coneixement poètics". A finals del 2007 vam obtenir una resposta afirmativa i actualment estem en la fase de redacció, ja que la seva publicació està prevista per a setembre de 2009 (incloem també l'índex en el document 5 del CD adjunt).

Per tot el que hem anat exposant anteriorment se'ns han confirmat els objectius que ens havíem formulat dins d'aquest projecte:

1) l'alumnat procedent d'altres cultures efectivament ha aprés la nostra llengua d'una manera motivadora, s'ho ha passat bé i s'ha introduït en aspectes que li eren desconeguts de la nostra cultura.

2) l'alumnat autòcton ha après coses sobre les cultures dels companys que han vingut d'altres països a partir de la poesia i d'una metodologia basada en el diàleg dins de l'aula.

3) s'han millorat les habilitats lingüístiques tant en anglès com en català, gràcies a una tria de poemes propers als seus interessos, de fàcil comprensió i prou diversa pel que fa a les formes.

4) s'ha verificat que l'ordinador pot servir per altres coses que no pas per al simple joc i que pot ser una bona eina d'aprenentatge i de coneixement, i

5) s'ha desenvolupat el gust per un gènere habitualment poc treballat a les aules, com és la poesia.

D'altra banda, l'anàlisi retòrica-textual d'una part del corpus ha permès conèixer una mica més en profunditat els poemes i rectificar alguns dels resultats (poques dones, equilibri entre territoris, etc.). Gràcies a aquesta anàlisi s'han revisat en profunditat cinc itineraris de literatura catalana (mort, guerra, poesia i jo), polint propostes, afegint-ne de noves, etc. i actualment s'estan revisant els altres cinc.

Finalment, exposem a continuació els projectes aconseguits durant aquest curs, els congressos o Jornades en què s'ha participat i les publicacions realitzades.

Projectes finançats aconseguits pel grup en el curs 2006-2007, a part de l'ARIE 2006

1. *L'educació lingüística i literària en entorns plurilingües*. Ajut per a Xarxes incentivadores de la recerca educativa (ref. 2006 XIRE 00001). Investigadora principal: Anna Camps. Xarxa integrada per 16 grups de recerca, entre els quals "POCIÓ – Poesia i educació", grup dirigit per Glòria Bordons.
2. Ajut per a grups de recerca 2006 de l'ARCE (Agrupació de recerca en Ciències de l'Educació) de la Universitat de Barcelona.

Publicacions del curs 2006-2007

1. Arenas, C. i Skrabec, S. *La literatura catalana i la traducció en un món globalitzat*. Barcelona: Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut Ramon Llull, novembre de 2006.

2. Bordons, G. "Joan Brossa: A la poesia", dins Sabadell, J. (coord.), *Cien años de poesía. 53 poemas en catalán, gallego y vasco: estructuras poéticas, pausas críticas*. Bern: Peter Lang SA, 2007.
3. Arenas, C. "La literatura a l'ensenyament: nous mitjans i nous plantejaments", dins Arenas, C.; Aulet, J.; Borrell, J.; Broch, A.; Miralles, C.; Murgades, J.; Soldevila, Ll.; i Sullà, E., *Literatura i ensenyament*. Lleida: Aula Màrius Torres (Trossos 1), 2007, p.69-84.
4. Rins, S. "Modelos compositivos en el poema en prosa de Jorge Luis Borges: análisis lingüístico y orientaciones didácticas", *Lenguaje y textos* núm.25 (junio 2007), p. 187-203.
5. Ernest, P. "Tallers de poesia en anglès per a alumnes de secundària", *Articles* núm.43 (juliol-agost-setembre 2007), p. 118-126.

Participació en Congressos, Seminaris, Tallers i Jornades durant el curs 2006-2007

1. Taller "Using poetry in the language classroom" (Pauline Ernest) dins de la Sessió de formació de professorat de l'Escola oficial d'idiomes (EOI), Barcelona (setembre de 2006).
2. Conferència de Lis Costa "Videopoesia catalana 1987-2000". Tardor literària - Cicle Oniris. Tarragona (Museu d'Art Modern) - 27 octubre 2006.
3. Participació de Glòria Bordons a la taula rodona "La literatura catalana al batxillerat i a la universitat" dins del II Seminari sobre patrimoni literari i territori, celebrat a Sitges del 27 al 28 d'octubre de 2006.
4. Conferència de Lis Costa "Viure la poesia cibernèticament". CyberPoem 3.1 Mostra de Poètiques Digitals. Barcelona - 11 de novembre de 2006.
5. Organització del "Col·loqui sobre poesia experimental - Diàlegs a partir de Joan Brossa" (Glòria Bordons (coordinació i direcció)), dins de l'exposició 'Joan Brossa, desde Barcelona ao novo mundo' - FCSH/Universidade Nova de Lisboa (Portugal), 6 de novembre de 2006.
6. Ponència de Lis Costa "Poesia en viu a Barcelona (1975-2005)" al Col·loqui sobre poesia experimental efectuat en el marc de l'exposició 'Joan Brossa, desde Barcelona ao Novo Mundo' - FCSH/Universidade Nova de Lisboa (Portugal), 6 de novembre de 2006.
7. Ponència de Glòria Bordons "Joan Brossa i la poesia experimental catalana" al Col·loqui sobre poesia experimental efectuat en el marc de l'exposició 'Joan Brossa, desde Barcelona ao Novo Mundo' - FCSH/Universidade Nova de Lisboa (Portugal), 6 de novembre de 2006.
8. Comunicació "El uso de las tecnologías de la información y la comunicación para el desarrollo del gusto poético" (Glòria Bordons, Lis Costa i Sílvia Rins), *IX Congreso Internacional de la Sociedad Española de Didàctica de la Lengua y la Literatura*, celebrat a Alacant del 29 de novembre a l'1 de desembre de 2006.
9. Comunicació "Viu la poesia, un web per canviar actituds envers el gènere poètic" (Glòria Bordons, Lis Costa i Joan Manuel), *I Jornades Recerca sobre l'Educació Lingüística i Literària en Entorns Plurilingües*, celebrades a Barcelona el 18 i 19 de gener de 2007. La publicació ha sortit durant el 2008 dins Camps,A. i Milian,M. (coord) 2008. *Mirades i veus. Investigacions sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües en entorns plurilingües*. Barcelona: Editorial Graó.

10. Organització i moderació del recital "El so de les paraules" per part de Glòria Bordons a la *Setmana Internacional del llibre infantil i juvenil "Llegir ens porta lluny"*, celebrada al CCCB de Barcelona el 4 de febrer de 2007.
11. Curs "Secuencias didácticas para aprender lengua y literatura a partir de poemas contemporáneos" per part de Glòria Bordons al CAP de Pamplona, 5 i 6 de febrer de 2007.
12. Xerrada de Glòria Bordons sobre "Viu la poesia a Primària" per a la Xarxa de biblioteques escolars dels CEIPS de Rubí, 15 de febrer de 2007.
13. "Taller de Poesía Experimental", a càrrec de Glòria Bordons, a Artium (Centro-Museo de Arte Contemporáneo de Álava), del 19 al 21 d'abril de 2007.
14. Organització d'una taula rodona sobre poesia visual (amb els poetes Ramon Dachs, Eduard Escoffet, Josep Perelló i Gustavo Vega) a l'Espai 4 del Palau de la Virreina el dia 7 de maig de 2007 a les 19h, en el marc de la Setmana de Poesia de Barcelona.
15. Taller "Aprender literatura y lengua a partir del socioconstructivismo", a càrrec de Glòria Bordons, dins del *XXVI Encuentro Nacional de Docentes e Investigadores de la Lingüística*, celebrat a Maracay, Venezuela del 21 al 25 de maig de 2007.
16. Participació de Glòria Bordons en la taula rodona "La lingüística y la enseñanza de la lengua: experiencias en contextos diversos" , dins del *XXVI Encuentro Nacional de Docentes e Investigadores de la Lingüística*, celebrat a Maracay, Venezuela del 21 al 25 de maig de 2007.
17. Presentació del web "Viu la poesia" el dia 14 de juny de 2007, a càrrec de Glòria Bordons i Lis Costa, amb la presència d'Accidents Polipoètics i Josep Ramon Roig, dins el cicle "De pensament, paraula i obra", celebrat a la Biblioteca Mercè Rodoreda de Barcelona.
18. Tallers "Poesía experimental" i "Relaciones entre arte y literatura a partir de webs educativos", a càrrec de Glòria Bordons i Lis Costa, dins de les *1as. Jornadas Internacionales: "La dimensión educativa de los museos de arte y centros culturales"*, celebrades al Centro Cultural Recoleta de Buenos Aires, Argentina, del 27 al 29 de juny de 2007.
19. Workshop "Mundo Brossa", a càrrec de Glòria Bordons i Lis Costa, Espacio TBK de Buenos Aires, 30 de juny de 2007.
20. Ponència "La poesia: un gènere motivador per treballar la llengua i els valors a primària en centres amb aules d'acollida" a càrrec de Glòria Bordons a les *VI Jornades de l'Institut Europeu de Programes d'Immersió*, celebrades a Palma de Mallorca el 6 i 7 de setembre de 2007.